

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ І МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ
РОБІТ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>другий (магістерський) рівень</u> (назва рівня вищої освіти)
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	<u>Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u> (найменування освітньої програми)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	<u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр та назва галузі знань)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	<u>076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u> (код та найменування спеціальності)

Розглянуто на засіданні кафедри економіки і міжнародних економічних відносин
протокол № 1 від «30» серпня 2018 р.

ОДЕСА - 2018 р.

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти

1.1.1. Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь здобувача вищої освіти здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки здобувача вищої освіти становить 90-120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми - 120 кредитів ЄКТС.

Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра.

Підсумковою кваліфікаційною роботою здобувача вищої освіти є кваліфікаційна робота, яка дає змогу виявити рівень засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти повинна містити результати власних теоретичних і прикладних досліджень.

1.1.2. Мета кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти – розв'язання наукового або прикладного завдання відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок для розв'язання конкретного завдання щодо удосконалення економіки та управління на підприємствах і в організаціях, ініціювання до впровадження новачій у діяльність підприємств і організацій відповідно до узагальненого об'єкта діяльності здобувача вищої освіти зі спеціальностей галузей знань 0305 «Економіка і підприємництво».

1.1.3. Виклад змісту кожного питання кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти має бути цілісним, логічним, доказовим і пояснювальним та науково аргументованим. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти повинна відповідати таким вимогам і містити:

- системний аналіз теми відповідно до предмета наукового дослідження;
- реальні обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення управлінської діяльності на досліджуваному об'єкті, актуальні для впровадження у практику суб'єктів господарювання;
- елементи наукової новизни з предмета дослідження;
- бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

1.1.4. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти виконується на матеріалах об'єктів - підприємств будь-якої форми власності та їх об'єднань, установ і організацій, які, як правило, є юридичними особами і мають самостійну звітність.

1.1.5. Тема кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти має відображати проблематику функціональних напрямів економічної та управлінської діяльності і конструюватися на основі виробничих функцій та типових завдань діяльності, що формують складові професійної компетентності здобувача вищої освіти. Рекомендовано передбачити теми, які у майбутньому можуть трансформуватися у теми кандидатських дисертацій.

1.1.6. Керівником кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти призначається викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання професора або доцента.

1.1.7. За структурою кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти містить вступ, основну частину (кожний розділ якої складається не менш ніж з двох підрозділів), висновки, список використаних джерел, додатки.

1.1.8. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти виконується за тематикою завдань професійної діяльності, містить елементи наукової новизни та практичної значущості.

1.1.9. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти, як метод оцінювання рівня якості підготовки фахівця, має продемонструвати, що магістр володіє системою спеціальних знань,

які здобуті у процесі навчання та практичної підготовки на рівні новітніх досягнень науки у предметній області діяльності, що є запорукою його наукового мислення та творчої професійної, науково-дослідницької та педагогічної діяльності, та вміє:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою спеціальною літературою, у тому числі виданою іноземними мовами, матеріалами Інтернету, даними статистичної та фінансової звітності);
- викладати матеріал логічно та аргументовано;
- використовувати новітні дидактичні технології і методи;
- використовувати статистичні та математичні методи для аналізу проблем та обґрунтування управлінських рішень;
- опанувати сучасні наукові методи для проведення теоретичних і емпіричних досліджень;
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження;
- генерувати та обґрунтовувати гіпотези, ідеї, пропозиції у предметній сфері наукових досліджень;
- робити висновки щодо результатів проведених досліджень.

1.1.10. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти має бути написана державною мовою (за виключенням робіт студентів-іноземців та таких, що не були атестовані з української мови), науковим стилем, логічно й аргументовано.

1.1.11. Захист кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти відбувається прилюдно на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти

Вибір теми Кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти. Тема кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики з економіки та управління.

Теми кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри/кафедр, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

У назві теми зазначається об'єкт (підприємство/ організація/ державна установа), за матеріалами якого виконувалася робота. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

Закріплення теми кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти, призначення наукового керівника та консультантів (у разі потреби) затверджується наказом ректора Міжнародного гуманітарного університету.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти повинна мати:

- титульну сторінку;
- завдання на кваліфікаційну роботу;
- перелік умовних позначень (у разі потреби);
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титул є першою сторінкою Кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти й оформлюється відповідно до вимог МОН України та стандарту Міжнародного гуманітарного університету.

Завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти містить мету, об'єкт і предмет дослідження, розгорнутий зміст (план) роботи, календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується керівником кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти та завідувачем випускової кафедри.

У кваліфікаційній роботі здобувача вищої освіти подається **перелік умовних скорочень**, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

Зміст кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

У **вступі** кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти зазначаються: проблема, що погребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюється об'єкт і предмет дослідження, елементи наукової новизни, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів на науково-практичній конференції (у разі наявності акти впровадження на підприємстві, організації, установі). Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 3 - 4 сторінки.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів вирішення проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об'єкт дослідження Кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

Елементи наукової новизни повинні мати узагальнюючий характер і містити власні висновки та рекомендації з предмета дослідження.

Практична значущість повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій.

Апробація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях.

Основна частина кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти складається з розділів (теоретико-методологічний, дослідницько-аналітичний, проектно-рекомендаційний) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру.

У **першому теоретико-методологічному розділі** основної частини розглядаються теоретичні та методологічні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях.

У **другому дослідницько-аналітичному розділі** здобувач вищої освіти, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій.

Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі. Текст Кваліфікаційної магістерської роботи, у разі наявності, підкріплюється реальними документами підприємств (установ, організацій), що наводяться у додатках.

Третій проектно-рекомендаційний розділ містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких надано конкретні науково обґрунтовані пропозиції, проекти інноваційного характеру щодо удосконалення економіки та управління, підвищення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій. У цьому розділі розкривають також зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні методики і моделі.

У **висновках** кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання.

Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових заходах.

Обсяг висновків, як правило, не повинен перевищувати 3 – 4 сторінки.

До списку використаних джерел слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

У *додатках* наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції/положення/правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи – 90 - 110 сторінок.

До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки.

В *анотації*, обсяг якої складає до 800 знаків, зазначається прізвище та ініціали здобувача вищої освіти, назва Кваліфікаційної магістерської роботи, основний зміст та результати дослідження. *Ключові слова* (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційній роботі) наводяться великими літерами в називному відмінку. Кількість ключових слів – 5 - 7.

2.2. Етапи підготовки та виконання кваліфікаційних робіт

Основні етапи підготування та виконання кваліфікаційної роботи:

- вибір та затвердження теми;
- складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу;
- проведення досліджень;
- опрацювання та викладення результатів досліджень;
- оформлення кваліфікаційної роботи;
- попередній захист кваліфікаційної роботи на випусковій кафедрі та допуск її до захисту в екзаменаційній комісії Міжнародного гуманітарного університету;
- рецензування кваліфікаційної роботи;
- захист кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

Одним із головних етапів виконання кваліфікаційної роботи є проведення досліджень, опрацювання та викладення результатів досліджень відповідно до затвердженого календарного плану. Попередньо здобувач вищої освіти повинен ознайомитись із теоретичними засадами обраної теми, на підставі аналізу літературних джерел узагальнити існуючі підходи, обґрунтувати методологічні основи досліджень за допомогою розробленого інструментарію та методів і прийомів досліджень, провести загальний аналіз діяльності підприємства чи організації, визначити наявні проблеми та причини їх виникнення. Цей аналіз є основою для розробки альтернативних програм та визначення найбільш доцільних методів вирішення конкретних проблем, що виникають в умовах підприємства. Окремі підрозділи кваліфікаційної роботи можуть уточнюватися або коригуватися за умови погодження з науковим керівником.

Керівник роботи обговорюється на кафедрі та затверджується наказом ректора.

Обов'язки керівника:

- обговорення з дипломником теми роботи та складання завдання на кваліфікаційну роботу;
- складання програми переддипломної практики;
- допомога дипломнику в розробленні календарного плану роботи над темою;
- рекомендації щодо основної літератури за темою кваліфікаційної роботи;
- консультації дипломника з усіх питань роботи в призначений час;
- систематичний контроль виконання календарного плану роботи;
- перевірка всіх матеріалів, що складають кваліфікаційну роботу;
- складання відгуку про хід та результати кваліфікаційної роботи;
- присутність на захисті.

На період виконання кваліфікаційної роботи на кафедрі складається графік консультацій наукових керівників, згідно з яким забезпечується систематична робота над дипломною роботою здобувача вищої освіти і наукового керівника. Постійні консультації допомагають здобувачу вищої освіти у виборі методів дослідження; контролі дотримання вимог щодо змісту й оформлення кваліфікаційної роботи, своєчасному усуненні недоліків.

Керівник має право бути присутнім під час обговорення результатів захисту на підсумковому засіданні ЕК.

РОЗДІЛ 3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Оформлення основного тексту роботи та використаних джерел

Оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення»:

- текст кваліфікаційної роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм);

- шрифт текстового редактора - Word Times New Roman, розмір 14 мм;

- береги: зліва - 25 мм, справа - 10 мм, зверху і знизу - 20 мм;

- абзацний відступ – 12,5 мм;

- шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту - однаковою. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «РЕФЕРАТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими напівжирними літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки).

Зміст має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової кваліфікаційної роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як «Перелік умовних позначень». Перелік умовних скорочень надається у вигляді окремого списку, який розміщують перед змістом, після завдання. Перелік слід друкувати у дві колонки, у лівій за абеткою наводять скорочення, у правій - детальне розшифрування.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають *арабськими цифрами* без знака №.

Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах завдання, довідки та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу», закінчуючи останньою сторінкою «Висновків».

На титульному аркуші зазначають повну назву міністерства/ відомства, вищого навчального закладу, випускової кафедри; тему роботи; дані про здобувача вищої освіти, наукового керівника та консультанта, місто та рік подання кваліфікаційної роботи до захисту. Скорочення у назвах міністерства/відомства, вищого навчального закладу та теми кваліфікаційної роботи не допускаються (у Додатку А наведено приклади оформлення титульних сторінок дипломних робіт).

Текст *основної частини* кваліфікаційної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові кваліфікаційної роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ»,

«ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами.

Приклад:

РОЗДІЛ I
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ
ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ (ПОСЛУГ)

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять. Назву наступного підрозділу друкують через два рядки після завершення тексту попереднього підрозділу.

Приклад:

1.1. Методичні підходи до управління якістю продукції та послуг

Управління якістю продукції (послуг), як визначено в ДСТУ ISO 9000:2007 – це частина менеджменту якості, спрямована на виконання вимог щодо якості [1, с. 13].

Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга - номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]). Якщо посилання здійснюється відразу на декілька джерел, вони відділяються одне від одного крапкою з комою.

Приклад:

[6]
[15, с. 28–29]
[89, с. 133–137, 208–209]
[19, с. 8; 20, с. 44–48]

Посилання розміщується в кінці речення (фрагмента речення) перед крапкою або іншим кінцевим пунктуаційним знаком (комою, двокрапкою, крапкою з комою тощо).

Приклад речення з посиланнями:

Як відмічає Тихвінський В.О. в [42, с. 111], система управління якістю послуг повинна забезпечувати: відповідальність осіб, що здійснюють управління; системний підхід до управління якістю послуг; обґрунтування параметрів якості послуг; оцінку змісту договорів із користувачами; управління закупівлями і постачанням послуг; опис видів послуг, що надаються; відслідковування просування послуг на ринку; контроль якості послуг; вимірювання параметрів якості послуг; оцінку ролі контролю якості послуг; внутрішній аудит якості; підвищення кваліфікації персоналу; виконання вимог клієнтів до якості послуг.

Наприкінці кваліфікаційної роботи наводиться список використаних джерел. До цього

списку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані.

Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». Він прийнятий для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації.

3.2. Оформлення допоміжних матеріалів

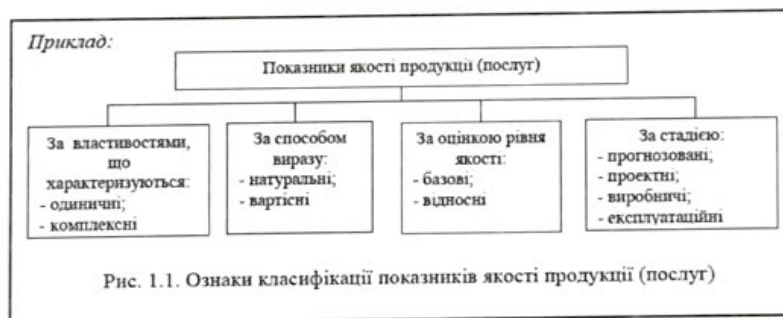
Допоміжними матеріалами є: *ілюстрації* (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), *формули, таблиці, додатки*.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку. Наприклад, Рис.

- другий рисунок першого розділу. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, відокремлених крапкою.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати у додатках.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді *таблиць*. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. При цьому по тексту слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 2.1». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад «див. табл. 3.2»

Таблиці нумерують арабськими цифрами наскрізною нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 - перша таблиця другого розділу.

Таблиці оформляються шрифтом розміру 12, міжрядковий інтервал - одинарний.

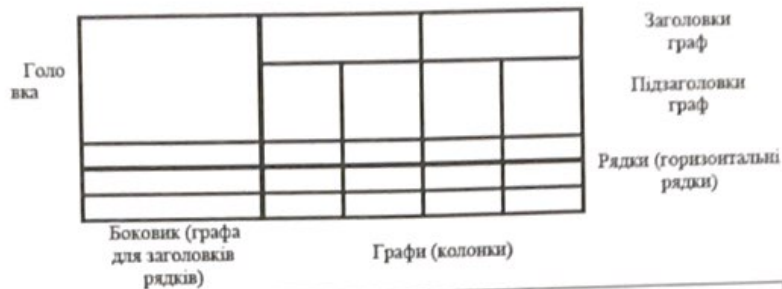
Слово «таблиця» друкують *курсивом*, назву таблиці друкують жирним шрифтом малими літерами (крім першої великої") і розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під одною, або поруч, або переносючи частину таблиці на наступну сторінку, повторюючи в кожній частині таблиці її головку і бокових.

При поділі таблиці на частини допускається її головку або бокових замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується

вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті роботи.
Слово «Таблиця» вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження табл.» з зазначенням номера таблиці.

Приклад: *Таблиця 2.1*

Офіційні трансферти у складі державного бюджету України

Рок	Бюджетні трансферти			Передача коштів до держави, бюджету України	Видатки держави, бюджету України	Питома вага бюджетних трансфертів у видатках державного бюджету України, %		
	дотації	субвенції	усього			дотацій	субвенцій	усього

Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку відсутні, то в ньому ставлять риску. Кожну таблицю необхідно супроводжувати коротким аналізом змісту й висновками.

Статистичні дані, які здобувач вищої освіти використовує у кваліфікаційній роботі для аналізу та пропозицій повинні бути представлені на кінець попереднього звітного року, або план на поточний рік. Визначення результатів роботи на підставі застарілих фінансових даних попередніх років вважається недоцільним. Таблиці, графічні матеріали розміщують так, щоб їх можна було читати без розвороту аркуша. Якщо це неможливо, їх розміщують так, щоб можна було повернути аркуш за годинниковою стрілкою. Роботу не слід перенасичувати ілюстративним матеріалом. Кількість ілюстрацій, використаних у кваліфікаційній роботі, визначається їхнім змістом і повинна бути достатньою для того, щоб надати тексту зрозумілості і конкретності.

Ілюстрації, таблиці і матеріал кваліфікаційної роботи, що розміщені на окремих аркушах, включають у загальну нумерацію сторінок і нумерують арабськими цифрами у межах розділу.

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правовому положенні, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули надають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)». Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Кожна формула відокремлюється від тексту одним вільним рядком.

Приклад:

$$K = \prod_{i=1}^n (K_i m_i) \rightarrow 100 \quad (3.5)$$

де K – якість послуг зв'язку, узагальнюючий інтегральний показник якості;

K_i – якість окремої i -ї споживчої властивості;

m_i – коефіцієнт вагомості окремої i -ї споживчої властивості, може бути при однаковій значущості для користувача прийнятим рівним одиниці;

$i = 1 \dots n$ – кількість розглядуваних споживчих властивостей.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів повинен розташовуватись стовпцем. Ліворуч в алфавітному порядку наводять умовні позначення, символи, одиниці, скорочення і терміни, праворуч – їх детальну розшифровку.

Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток друкується з нової сторінки.

З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» (але без знака №) велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток Б». Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, І, Ї, И, О, Наприклад, Додаток А.

Приклад:

Додаток А

Результати експертного опитування щодо впливу чинників на рівень доступності до послуг поштового зв'язку

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Текст кожного додатка, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатку...».

Таблиці та рисунки додатків нумеруються послідовно у кожному додатку окремо, при цьому першою є літера позначення додатку, наприклад: Таблиця Б.2 – друга таблиця «Додатку Б».

В посиланнях у тексті додатку на ілюстрації, таблиці, формули, рівняння рекомендується писати: «... на рисунку А.2 ...», «... на рисунку А.1 ...» – якщо рисунок єдиний у додатку А; «... в таблиці Б.3 ...», або «... в табл. Б.3 ...»; «... за формулою (В.1) ...», «... у рівнянні Г.2 ...».

3.3. Поради щодо професійного оформлення тексту кваліфікаційної роботи

Навички професійного оформлення тексту є складовою майстерності інформаційного аналітика. Вони містять дві складові:

- 1) бездоганне дотримання норм орфографії та пунктуації української мови;
- 2) акуратне візуальне оформлення роботи.

Щодо останнього, то окрім чіткого дотримання описаних вище норм оформлення кваліфікаційної роботи, слід також дотримуватись таких загальних правил оформлення текстів:

- не допускається присутність у тексті подвійних пробілів;
- не допускається присутність пробілів перед початком та після абзацу;
- не допускається присутність пробілів перед знаками пунктуації (крапками, комами, двокрапками тощо);
- для рядків, у яких внаслідок вживання довгих слів утворились великі прогалини,

використовуються т.зв. «м'які переноси»;

– не допускається наявність т.зв. «вісячих» рядків — випадків, коли на сторінці розміщується лише один рядок абзацу, а решта — на іншій;

– по всьому тексту роботи використовуються однакові типи маркерів для маркірованих списків, причому допускається вживання лише таких маркерів: «■», «□», «○», «—», «-» (без лапок);

– по всьому тексту роботи використовуються однакові типи лапок, причому слід дотримуватись принципу парності (закриваючі лапки повинні бути того ж типу, що і відкриваючі): «текст», “текст”, „текст”, "текст". Лапки обов'язково повинні бути подвійними (тобто лапки типу 'текст' не використовуються);

– між прізвищем та ініціалами, між числами та позначенням їх розмірності (млрд. грн., %), між знаком номера («№») та власне номером обов'язково ставляться нерозривні пробіли;

– розрізняється використання у тексті дефісів, середніх та широких тире:

– дефіс («-») використовується лише у складних словах (наприклад,

«інформаційно-аналітичний», «емпірико-теоретичний» тощо);

– середнє (коротке) тире («—») використовується у діапазонах значень (наприклад, 165–180 сторінок, XVI–XVIII століття, с. 50–52);

– довге тире («—») використовується для відділення складових частин речення (наприклад, «публік рілейшиз — це особлива функція управління», «частота оновлення новин — декілька разів на тиждень»), причому перед довгим тире обов'язково ставиться нерозривний пробіл, після — звичайний пробіл;

– стиль «напівжирний» у тексті застосовується лише при оформленні назв розділів, підрозділів, підпунктів роботи, а також для позначення назв таблиць та елементів вступу («Актуальність дослідження», «Мета дослідження» тощо); для інших цілей він не використовується;

– стиль «курсив» у тексті може використовуватись для позначення окремих фрагментів тексту, на які автор хоче звернути увагу (в цьому випадку в дужках після відповідного фрагмента зазначається «курсив наш»), або при цитуванні певного автора, який у своєму тексті застосував курсив (в цьому випадку після відповідного фрагмента в дужках зазначається «курсив автора»). Крім того, курсив може використовуватись для виділення при першому згадуванні прізвищ осіб, що згадуються в роботі (але не в переліку авторів-дослідників, які розробляли ті чи інші питання), назв організацій чи підприємств та специфічних термінів;

– стиль «підкреслений» у тексті зазвичай не використовується, зокрема, слід уникати його при позначенні посилань на інтернет-ресурси.

Повністю підготовлену випускню роботу обов'язково оформляють у твердій палітурці. Головні вимоги – естетичність та неможливість оперативної заміни аркушів.

РОЗДІЛ 4 ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Підготовка кваліфікаційної роботи до захисту

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно та повною мірою виконали навчальний план.

Кваліфікаційна робота подається науковому керівникові для перевірки у терміни, визначені у завданні на виконання кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник надає відгук про кваліфікаційну роботу, в якому визначаються: актуальність дослідження; ефективність використаних методик; рівень застосування здобутих у процесі навчання теоретичних знань та підготовки до виконання наукових досліджень; вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі; вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки; перспективність запропонованих рекомендацій та ступінь обґрунтованості висновків; недоліки роботи (за наявності).

Примітки:

1. Перелік тільки змісту у відгуку роботи **не дозволяється**.
2. У відгуку керівник може надати (за власним бажанням) загальну оцінку роботи дипломника за національною шкалою та зробити висновок щодо можливості надання випускнику відповідної кваліфікації за заявленою спеціальністю.

3. Якщо керівник не є співробітником Міжнародного гуманітарного університету, то його підпис під відгуком обов'язково засвідчується печаткою відділу кадрів місця його роботи.

З метою підвищення якості підготовки випускників до захисту в ЕК на кафедрі створюються комісії (у складі 2 – 3 викладачів у кожній, виходячи з їх спеціалізації за напрямками наукових досліджень та дисциплін, які вони викладають) та проводиться попередній захист випускних робіт. Члени комісії за результатами попереднього захисту роблять відповідний запис у довідці кафедри про виконану роботу. Кваліфікаційні роботи, які подані на кафедру з порушенням встановлених термінів роботи комісії попереднього захисту, до розгляду приймаються з дозволу завідувача кафедри.

Випускна робота з обов'язковим ілюстративним матеріалом, яку успішно захистив здобувач вищої освіти у вищезгаданій комісії за наявності підписаного завдання та довідки про попередній захист, з підписами здобувача вищої освіти, керівника та нормоконтролера кафедри передається на розгляд завідувачу кафедри. Він приймає рішення про допуск здобувача вищої освіти до захисту випускної роботи на засіданні ЕК і передає на зовнішню рецензію.

Кваліфікаційна робота обов'язково повинна мати відгук (рецензію) рецензента. Рецензентами можуть бути: фахівці-практики, науковці, викладачі суміжних кафедр Інституту права, економіки та міжнародних відносин Міжнародного гуманітарного університету. Список зовнішніх рецензентів складається не пізніше ніж за 4 тижні до кінця виконання випускних робіт і затверджується деканом факультету.

Зовнішніми рецензентами можуть бути провідні спеціалісти підприємств та наукових установ, викладачі інших вищих навчальних закладів за фахом.

В рецензії на кваліфікаційну роботу рекомендується визначати:

- актуальність постановки і розроблення завдань;
- використання наукових методів дослідження;
- обґрунтованість висновків і пропозицій;
- участь здобувача вищої освіти у проведених дослідженнях, теоретичній та аналітичній обробці отриманих результатів, формулюванні наукового положення/ідеї/методики;
- вміння здобувача вищої освіти чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- недоліки щодо змістової частини роботи, оформлення;
- про можливість допущення до захисту і, за бажанням, може бути висловлена думка про оцінку роботи за національною шкалою.

Рецензія надається письмово і повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано) в екзаменаційній комісії Міжнародного гуманітарного університету.

Рецензент має підписатися та зазначити своє прізвище, ім'я та по батькові, місце роботи, посаду, яку обіймає, і завірити свій підпис печаткою, якщо він не є співробітником МГУ. Для підготовки здобувача вищої освіти до пояснень за висловленими недоліками та зауваженнями рецензента йому надається можливість ознайомитися з рецензією до захисту кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

Примітка. Відгук рецензента, який позбавлений критичних зауважень, вважається недейсним.

Здобувач вищої освіти, випускна робота якого не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження проблеми або задачі, немає обґрунтованих пропозицій і до попереднього захисту на кафедрі, і до захисту в ЕК **не допускається**. На таку роботу складається окремий протокол засідання кафедри, витяг з якого передається на затвердження ректору інституту.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається прилюдно на засіданні екзаменаційної комісії Міжнародного гуманітарного університету, склад якої затверджується у встановленому порядку. Здобувач вищої освіти готує для виступу доповідь та ілюстративний матеріал до неї. Під час прилюдного захисту здобувач вищої освіти доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії та інших присутніх на захисті фахівців.

Секретар комісії протоколює процедуру захисту.

4.2. Захист кваліфікаційної роботи

На засіданні ЕК оголошується характеристика дипломника та його академічна довідка, а потім дипломнику надається не більш 10-15 хвилин для доповіді.

У доповіді випускник має висвітлити:

- постановку задачі (актуальність, мету, завдання, методи досліджень);
- об'єкт, предмет дослідження;
- відповідність розробки нормам, стандартам, новітнім тенденціям;
- прийняті способи розв'язання поставленої задачі;
- обсяг виконаних робіт;
- основні результати роботи.

Під час доповіді мають бути звернення на всі обов'язкові демонстраційні матеріали.

Примітка. Кількість обов'язкових демонстраційних аркушів для кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти – 4-5.

Доповідь здобувача вищої освіти має бути переважно державною мовою. Дозволяється також доповідати російською, англійською, німецькою чи французькою мовами (за згодою з ЕК та обов'язковою присутністю представника з кафедри іноземних мов). Під час доповіді та відповіді дипломник повинен звертатися до членів ЕК.

Після доповіді оголошується рецензія і дипломник відповідає на зауваження рецензента. Він повинен, перш за все, зазначити, з якими зауваженнями він згоден, а з якими ні. Тоді зауваження, з якими дипломник згоден, можуть залишатися без будь-яких пояснень, а з тими, що не згоден, має пояснити членам ЕК свою точку зору.

Після відповіді на зауваження рецензента дипломник відповідає на запитання членів ЕК. Мова відповідей має бути такою, якою надано запитання.

У першу чергу питання членів ЕК стосуються теми кваліфікаційної роботи, а наприкінці захисту – питання на знання основних наукових, теоретичних і технічних положень спеціальності (напрямку підготовки), задекларованих в освітньо- професійній програмі підготовки за даною спеціальністю.

Результати захисту оголошуються головою ЕК того ж дня після підсумкового засідання

ЕК. За результатами захисту випускної роботи ЕК приймає рішення щодо оцінки захисту кваліфікаційної роботи та про присвоєння здобувачу вищої освіти відповідної кваліфікації з наступною видачею йому диплома державного зразка.

Диплом з відзнакою видається здобувачу вищої освіти, який має 75% відмінних оцінок з усіх навчальних дисциплін та практичної підготовки (за умови оцінок "добре" з інших дисциплін), та захистив випускну роботу на «відмінно».

Здобувач вищої освіти, який отримав на захисті випускної роботи незадовільну оцінку, має бути відрахованим з академії і в цьому випадку йому видається академічна довідка устанавленого зразка. Він має право бути повторно допущеним до захисту кваліфікаційної роботи протягом **наступних трьох років**. Повторно Кваліфікаційна робота виконується за наявності заяви здобувача вищої освіти про допуск до захисту, рішення випускової кафедри про затвердження теми дослідження, дозволу директора інституту, наказу ректора академії і призначення наукового керівника. На вимогу кафедри теми кваліфікаційної роботи може бути змінено або в межах попередньої теми матеріали роботи можуть бути суттєво оновлені і доповнені.

4.3. Оцінювання рівня якості підготовки здобувачів вищої освіти за результатами виконання і захисту кваліфікаційної роботи

Оцінювання рівня якості підготовки студентів за освітньою програмою здобувача вищої освіти за спеціальністю галузі знань 07 «Управління та адміністрування» здійснюють члени державної екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання.

Рівень якості підготовки здобувача вищої освіти визначається з використанням комплексної систем оцінювання (посадання національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), Європейської кредитно- трансферної системи (СКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»), системи оцінювання МГУ (за 100-бальною шкалою)).

Відповідності оцінок за 100-бальною, національною шкалою та у системі ECTS:

90 – 100 балів – «відмінно» / A 82 – 89 балів –

«добре» / B

74 – 81 балів – «добре» / C

64 – 73 балів – «задовільно» / D 60 – 63 балів –

«задовільно» / E

Менше 60 балів – «незадовільно» / F

Автор кваліфікаційної роботи має продемонструвати: вміння логічно та аргументовано викладати матеріал, коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи, проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення, формулювання висновків; вміння працювати з інформаційними джерелами, ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення проблеми, що досліджується.

У процесі визначення оцінки кваліфікаційної роботи враховуються наступні показники якості роботи:

Змістовні аспекти кваліфікаційної роботи:

– актуальність обраної теми дослідження;

– спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій;

– відповідність побудови роботи поставленим цілям і завданням;

– чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в

цілому;

– рівень обґрунтування запропонованих рішень;

– ступінь самостійності проведення дослідження;

– відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;

– рівень викладення роботи та її оформлення відповідно до стандартів.

Якість захисту кваліфікаційної роботи:

- уміння стисло, послідовно, чітко викласти сутність і результати;
- здатність аргументовано захищати викладені пропозиції;
- загальний рівень підготовки здобувача вищої освіти;
- володіння культурою презентації кваліфікаційної роботи.

Критерії оцінювання якості підготовки здобувача вищої освіти за результатами виконання і захисту кваліфікаційної роботи визначаються даним Положенням про підготовку та захист кваліфікаційних робіт в МГУ для здобуття ступеня вищої освіти магістр галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Таблиця 4.1

Критерії оцінювання якості підготовки здобувачів вищої освіти за результатами виконання і захисту дипломних робіт

100-бальна шкала	Національна шкала	Оцінка ECTS	Визначення оцінки у системі ECTS
			освітній ступінь «магістр»
90 – 100	«Відмінно»	A	Кваліфікаційна робота відповідає обраній темі; виконана в установлені терміни; логічно обгрунтована структура роботи; зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обгрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; якість оформлення дипломної роботи повністю відповідає Положенню про підготовку та захист; доповідь під час захисту роботи логічна і коротка, проголошена вільно і зі знанням справи; робота оцінена керівником і рецензентом «відмінно», відповіді на питання членів ЕК правильні та стислі.
82 – 89	«Добре»	B	Кваліфікаційна робота відповідає обраній темі; виконана в установлені терміни; логічно обгрунтована структура роботи; зроблено оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, проведено комплексні наукові дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обгрунтовано пропозиції, а результати наукового дослідження опубліковано у наукових виданнях та/або матеріалах наукових конференцій; якість оформлення кваліфікаційної роботи відповідає Положенню про підготовку та захист, але є декілька акуратних виправлень; доповідь під час захисту роботи логічна і коротка, проголошена вільно і зі знанням справи; робота оцінена керівником і рецензентом «відмінно», відповіді на питання членів ЕК в основному вірні.
74 - 81	Добре»	C	Кваліфікаційна робота відповідає обраній темі; виконана в установлені терміни; логічно обгрунтована структура роботи, зроблено оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства / організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, але елементи новизни чітко не подані, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими; мають місце окремі зауваження в рецензії та відгуки керівника, робота оцінена керівником і рецензентом на «добре», доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на питання членів ЕК в основному правильні, в оформленні роботи є помилки.
64 – 73	«Задовільно»	D	Тема кваліфікаційної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, відсутнє власне оцінювання різних літературних джерел, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обгрунтований; заходи і пропозиції обгрунтовані непереконливо, рецензія і відгуки позитивні, але містять окремі зауваження, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на питання членів ЕК правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення
60 – 63	«Задовільно»	E	Тема кваліфікаційної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, відсутнє власне оцінювання різних літературних джерел, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обгрунтований, сформульовано висновки без необхідного їх обгрунтування, рецензія і відгуки позитивні, але містять суттєві зауваження, доповідь прочитана за текстом, відповіді на питання членів ЕК переважно неточні або не вірні.

Продовження таблиці

100-бальна шкала	Національна шкала	Оцінка ECTS	Визначення оцінки у системі ECTS
			освітній ступінь «магістр»
до 60	«Незадовільно»	F	Нечітко сформульована мета кваліфікаційної роботи. Розділи не мають логічного зв'язку між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності і глибини. Запропоновані заходи, економічне обґрунтування неповні та з аналізу не випливають. Оформлення роботи далеке від зразкового. Ілюстрації до захисту відсутні. Рецензія і відгук керівника негативні. Відповіді на питання членів ЕК не вірні. Не має апробації на конференції

За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи на закритому засіданні ЕК більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, рецензента, зміст доповіді, відповіді на питання).

За результатами успішного захисту кваліфікаційної роботи екзаменаційна комісія МГУ приймає рішення щодо присудження здобувачу вищої освіти відповідного освітнього ступеня, присвоєння відповідної кваліфікації та видачу диплома державного (європейського) зразка.

Методичні вказівки до підготовки та захисту кваліфікаційних робіт у
Міжнародному гуманітарному університеті підготовлено:

Зав. каф., д.е.н.

Головченко О.М.